

Länsstyrelsen
Värmland

BESLUT

1(7)

03-04-14

dnr 511-6310-99

enligt sändlista

Miljöenheten
Fredrik Wilde

Beslut över naturreservatet Torrknölen, Torsby kommun

BESLUT

SYFTE.....	2
INSKRÄNKNINGAR OCH FÖRESKRIFTER.....	2
A. Beslut med stöd av 7 kap. 5§ miljöbalken, om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet.....	2
B. Förpliktelser med stöd av 7 kap. 6§ miljöbalken.....	3
C. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 30§ miljöbalken om rätten att färdas och vistas i reservatet och om ordningen i övrigt (gäller även markägare och innehavare av särskild rätt).....	3
FÖRESKRIFTERNAS IKRAFTTRÄDANDE.....	3
SKÖTSEL OCH FÖRVALTNING	4

BAKGRUND

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET.....	4
HISTORIK.....	4

MOTIVERING

MOTIV TILL SKYDD.....	5
PROPORTIONALITETSPRINCIPEN.....	6

ÖVRIGT

BESKRIVNING AV RESERVATETS GRÄNSER	5
ÄRENDETS HANDLÄGGNING	6
YTTRANDE FRÅN REMISSINSTANSER.....	6
HUR MAN ÖVERKLAGAR	6

BILAGA 1. ÖVERSIKTSKARTA
BILAGA 2. BESLUTSKARTA
BILAGA 3. REGISTERUPPGIFTER
BILAGA 4. SKÖTSELPLAN
BILAGA 4.1 SKÖTSELPLANEKARTA
BILAGA 4.2 EKONOMISK UTREDNING
BILAGA 5. ARTLISTA
BILAGA 6. HUR MAN ÖVERKLAGAR

BESLUT

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att förklara Torrknölen som naturreservat med föreskrifter och skötselplan enligt nedan. Det aktuella området avgränsas med den svarta heldragna linjen på karta i bilaga 2. Naturreservatets namn skall vara *Torrknölen*.

Syfte

Syftet med naturreservatet är att bevara och vårda ett område med gammal och ställvis lövrik barrskog med gott om död ved för att bevara och förstärka förutsättningarna för skogslevande arter som hackspettar och kryptogamer. Detta innebär att gynnsam bevarandestatus upprätthålls för naturskogen (*västlig taiga*) vilket i sin tur innebär att naturtypen består till yta och karaktär med dess innehåll av typiska arter. Förekomsten av gamla naturskogsartade bestånd, gamla träd och en rik förekomst av död ved innebär att området utgör en mycket gynnsam livsmiljö för många arter med reducerad förekomst i det brukade skogslandskapet.

Inskränkningar och föreskrifter

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att följande inskränkningar skall gälla i reservatet.

A. Beslut med stöd av 7 kap. 5§ miljöbalken, om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet.

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det förbjudet att:

1. bedriva någon form av skogsbruk förutom åtgärder som anges i skötselplanen
2. schakta, tippa, fylla ut, nydika, anordna upplag eller omarrondera marken, i det fall det inte sker med stöd av skötselplan för reservatet
3. uppföra radiomast eller anlägga luftledning
4. uppföra helt ny byggnad eller annan anläggning
5. bedriva markförbättringsåtgärd som kalkning eller gödsling i området

B. Förpliktelse med stöd av 7 kap. 6§ miljöbalken.

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktigas att tåla sådana intrång i reservatet som:

1. utmärkning av och information om reservatet
2. undersökningar av markslag, landskapselement, växt- och djursamhällen samt arter, enligt redovisning under rubriken dokumentation och uppföljning i till beslutet hörande skötselplan
3. skötselåtgärder i enlighet med skötselplanen

C. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 30§ miljöbalken om rätten att färdas och vistas i reservatet och om ordningen i övrigt (gäller även markägare och innehavare av särskild rätt).

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det förbjudet att:

1. insamla evertebrater, t ex skalbaggar och landmollusker,
2. plocka mossor, lavar och vedsvampar,
3. skada eller borttaga träd och buskar, inklusive död ved såsom lågor, torrträd och torra grenar,
4. framföra fordon,
5. skada eller borttaga naturföremål eller ytbildning eller skada marktäcket.
6. i näringssyfte organiserat utnyttja området, samt för skolor och institutioner att regelmässigt utnyttja området för att utföra naturvetenskapliga eller andra undersökningar.

Föreskriften C3 utgör inte hinder för passröjning under förutsättning att inte naturvärden påverkas negativt och att åtgärden sker i samråd med reservatsförvaltaren. Föreskriften C4 utgör inte hinder för terrängtransport av fälld älg förutsatt att spårbildning ej sker. Detta förutsätter att fordon med lågt marktryck används och att lämpligt körstråk för uttransport väljs. Föreskriften C4 utgör heller inte hinder att använda befintlig skogsbilväg genom reservatet.

Länsstyrelsen kan meddela undantag från ordningsföreskrifterna under C6.

Ordningsföreskrifterna under C ska inte utgöra hinder för naturvårdsförvaltningen eller för den del av länsstyrelsens regionala miljöövervakning som utförs i samråd med naturvårdsförvaltningen.

Ovanstående inskränkningar ska inte utgöra hinder för förvaltare att genomföra eller upphandla den skötsel som ska genomföras enligt till beslutet hörande skötselplan.

Föreskrifternas ikraftträdande

Ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder ikraft tre veckor efter det att de utkom från trycket i länets författningssamling.

Skötsel och förvaltning

Med stöd av 3 § förordning om områdesskydd enligt miljöbalken (SFS 1998:1252) fastställer länsstyrelsen de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen. Fastställelsen omfattar inte den ekonomiska utredningen, (se bilaga 4.2).

BAKGRUND

Beskrivning av naturreservatet

Området är beläget ca 1 mil norr om Höljes i norra Värmland och består av ett skogsområde på ca 205 hektar. Torrknölen är beläget i en trakt som domineras av bolagsägd mark och som hyser omfattande skogliga naturvärden. Ett stort antal nyckelbiotoper och rödlistade arter har noterats, bl.a. österut i Havsvalladalen samt på Jättstensberget strax söder om reservatet. Skogen på Torrknölen är i huvudsak grandominerad men betydande areal tallskog finns bl.a. på Torrknölens topp. Berggrunden utgörs av Värmlandsgranit som på flera ställen är blottlagd i området. Ofta är graniten starkt förskiffrad eller gnejsig. Den dominerande jordarten är sandig morän med normal blockhalt. I områdets lägre partier ökar blockhalten markant och är där både storblockig och blockrik. Terrängen präglas av de branta nordväst - nordöstslutningarna på Torrknölen. Torrknölens topp ligger på ca 580 m.ö.h medan den lägsta delen vid den planerade P-platsen är belägen på ca 330 m.ö.h. På toppen och i östslutningen av Torrknölen finns flera små myrar. I slutningarna förekommer rörligt markvatten och källflöden här och var samt blockrika, fuktiga partier.

Merparten av reservatets äldre fastmarksskog, ca 168 hektar, har naturskogskaraktär och klassas som *västlig taiga* enligt EU:s habitatdirektiv. Skogen består huvudsakligen av gammal granskog med mer eller mindre lövinslag. På topplatån av Torrknölen finns en gles tallskog med stort inslag av hållmark. Spår efter brand förekommer allmänt i hela området. Vissa delar har stort inslag av lövträd som björk, asp och sälg. Högstubbar och lågor av björk och asp noteras även. Granlångor och torrträd förekommer i varierad frekvens och nedbrytningsgrad.

Historik

Liksom praktiskt taget all skogsmark i norra Värmland torde Torrknölen ha berörts av plockhuggningar och annan extensiv markanvändning under tidigare sekler. Mastträd och annat grovt virke såldes tidigt från norra Värmland vilket förklarar den stora bristen på grova gammeltallar i trakten. Inom reservatsområdet finns rester av en sätervall, Strandjonsättern, som mer eller mindre växt igen och idag ligger inne i granskogen i östslutningen.

Det moderna skogsbruket har även präglat vissa delar där skog avverkats och hyggen planterats med tall och gran samt några färskare hyggen där naturhänsyn lämnats i form av flertalet lövträd. Totalt uppgår denna areal till 36 hektar, ca 18 % av reservatets totala areal.

MOTIVERING

Motiv till skydd

Genom ett omfattande och till övervägande delar rationellt skogsbruk har många biotoper minskat kraftigt i omfattning och sammanhängande skogsområden fragmenterats. För växt- och djurlivet viktiga strukturer och processer som var vanliga före ett aktivt brukande av skogen håller på att

försvinna. Genom en reservatsbildning vid Torrknölen bevaras en koncentration av äldre bestånd där kvarvarande äldre skog endast i begränsad omfattning påverkats av skogsbruk.

Området har ett stort *botaniskt* värde då det hyser ett flertal rödlistade kryptogamer och vedsvampar, vars biotopkrav återfinns i naturskogar med stort inslag av gamla grova lövträd och gott om död ved. Bl.a. finns stora värden knutna till den gamla granskogen då krävande arter som *broktagel* och *rosenticka* växer här. Vidare finns även en rik lavflora som är knuten till områdets aspar och björkhögstubbar där arter som *västlig njurlav*, *aspgelélav*, *småflikig brosklav* och *smalskaftslav* noterats.

Det föreslagna naturreservatet har även ett stort *zoologiskt* värde genom gammelskogens speciella förutsättningar som livsmiljö för fågelfauna och vedlevande insekter. Förekomsten av tretåig hackspett är även det en värdefull kvalitetsindikator i ett barrskogslandskap. Skogshönsen *tjäder*, *järpe* och hackspettarten *gråspett* har även de påverkats negativt genom skogslandskapets ökade fragmentering, minskad areal gammal skog och minskad andel lövträd. Ett bevarande av naturskogens kvaliteter är betydelsefull också för dessa arters förekomst inom området.

För de arter som är knutna till barrskogens sena successionsstadier med krav som inte tillgodoses i den brukade skogen, är ytterligare reduktion av biotopareal troligen förödande för deras långsiktiga överlevnad. Skogsbruk i de naturskogsartade bestånden skulle därför vara ett allvarligt hot mot bevarandet av den biologiska mångfalden i området.

Det föreslagna reservatet innehåller en prioriterade naturtypen *västlig taiga* som är utpekad i EU:s. Länsstyrelsen gör bedömningen att detta är ett mycket skyddsvärt område vars naturkvaliteter endast kan bevaras genom att det undantages från skogsbruk och andra arbetsföretag som påverkar mark, flora och fauna.

Proportionalitetsprincipen

I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en vägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde. Länsstyrelsen menar att den avgränsning av reservatet och de inskränkningar som gjorts av markanvändningen är nödvändiga, och att de inte går längre än vad som behövs för att uppnå syftet med reservatet. Länsstyrelsens ställningstagande i denna del har skett med tillämpning av proportionalitetsprincipen.

ÖVRIGT

Beskrivning av reservatets gränser

Reservatets gräns följer medsols från nordvästra hörnet befintlig fastighetsgräns (Höljes 1:99) mot ostsydost över skogsbilväg till fastighetens slut och tillbaka i södra rågången på samma fastighet. Där Torrknölens branta nordostsluttning börjar ta vid viker gränsen av mot söder över två fastigheter

och följer sedan befintlig fastighetsgräns mot ostsydost igen. Reservatsgränsen följer sedan befintliga fastighetsgränser i sydost, viker av tillbaka mot västnordväst och löper över torrknölen. När reservatsgränsen nästan når fram till vägen utmed Höljessjön viker den av mot nordost till det först beskrivna nordvästra hörnet.

Ärendets handläggning

Området uppmärksammades första gången i början på 90-talet i samband med avverkningsanmälningar i området. Senare under Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering 1997 konstaterades ytterligare naturvärden då flertalet krävande kryptogamer hittades. Berörda markägare informerades i brev om de nyckelbiotoper som hittats. Samtidigt bedrev StoraEnso (då STORA SKOG AB) motsvarande inventering på sina anslutande marker. Preliminära inventeringsresultat visade att trakten där Torrknölen ligger hyser mycket höga naturvärden. Efter samråd med Skogsvårdsstyrelsen och StoraEnso inbjöd Länsstyrelsen markägare inom det aktuella området till informationsmöte som gick av stapeln 1998-06-16. Länsstyrelsen lämnar också ett uppdrag om skogsvärdering till Svefa, Falun för ett preliminärt avgränsat reservatsområde.

I skrivelse 1998-11-24 informeras samtliga berörda markägare om läget i reservatsärendet. En avverkningsanmälan för del av fastigheten Höljes 1:155 inkom 1999-08-12 till Skogsvårdsstyrelsen. Anmälan vidarebefordrades omgående till Länsstyrelsen, som i kontakt med markägarens ombud förtydligar planerna på reservatsbildning. Förhandlingar inleds och successivt har markförvärv eller överenskommelse om intrångsersättning sedan skett för samtliga delar av föreslaget reservat.

Yttrande från remissinstanser

Bland de remissinstanser som svarat på utsänt *förslag till beslut* och inte har något att erinra är följande: Torsby kommun och Wermlands ornitologiska förening. Sveriges Geologiska Undersökning tillstyrker förslaget men påpekar att beskrivningen av de geologiska företeelserna är knapphändiga och föreslår en bättre beskrivning. Länsstyrelsen har fört in dessa ändringar. LRF (Länsförbund i Värmland och kommungruppen i Torsby) påpekar att medlemmar som berörs av naturreservatet delvis känt att de haft för liten delaktighet samt att erbjuden ersättningsmark varit dålig beträffande markbeskaffenhet och beskogning. När det gäller önskemål om ersättningsmark försöker Länsstyrelsen tillgodose detta så långt som möjligt och försöka hitta bra alternativ men ibland är det mycket svårt att tillgodose specifika krav på bytesmark. En markägare som inte är nöjd med den ersättningsmark som erbjuds kan tacka nej till erbjudandet. Länsstyrelsen eftersträvar så stor delaktighet som möjligt hos berörda markägare i reservatsärendena men meningsskiljaktigheter kan ibland vara svåra att lösa utan att syftet med reservatet går förlorat.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, se bilaga 6.

Länsstyrelsen
Värmland
Miljöenheten

7(7)

dnr 511-6310-99

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Kerstin Wallin. Föredragande har varit biolog Fredrik Wilde. I den slutliga handläggningen har även deltagit chefsjurist Lars-Ove Olsson och länsantikvarie Göran Wettergren.

Kerstin Wallin

Fredrik Wilde